

TISKOVÁ ZPRÁVA

Stav zvýšeného výskytu spalniček v Praze zatím pokračuje

Hygienická stanice hlavního města Prahy (dále jen „HSHMP“) jako věcně a místně příslušný orgán ochrany veřejného zdraví v Praze informuje veřejnost, že v období od začátku ledna do dnešního dne, tj. 11. dubna, eviduje na území hlavního Prahy 48 hlášených případů onemocnění spalničkami. Trend zvýšeného výskytu tohoto onemocnění tak v Praze zatím nadále pokračuje. *„Z celkového počtu dosud nemocných jde ve 22 případech o děti a mladistvé do osmnácti let a dále 26 dospělých. Průměrný věk nemocných činí 23,4 let. Samotní nemocní jsou ve věkovém intervalu od 7 měsíců do 54 let. Nejčastěji jsou zastoupeny děti dvouleté,“* informuje ředitel HSHMP Jan Jarolímek a doplňuje: *„Pražská hygiena od prvních okamžiků zvýšeného výskytu spalniček v Praze podniká adekvátní opatření, díky kterým dosud v Praze ohledně výskytu spalniček nenastal vysloveně epidemický stav. Spalničky totiž patří mezi vysoce nakažlivé infekce přenášející se vzduchem.“*

Nejúčinnější prevence: očkování, někteří ho však podceňují

HSHMP průběžně veřejnosti připomíná důležitost očkování proti spalničkám. V praxi se nadále potvrzuje, že jde o nejučinnější preventivní opatření. HSHMP proto především rodičům doporučuje překontrolovat, zda jsou jejich děti proti spalničkám chráněny příslušnou vakcinační látkou. Pokud zjistí, že ne, měli by tak podle doporučení HSHMP vyhledat praktického lékaře pro děti a dorost a nechat děti naočkovat. Odbornou radu nabízí v případě potřeby také HSHMP.

„Z dosud nemocných dětí v Praze jich 16 proti spalničkám očkováno nebylo. Čtyři děti nedosáhly věku třinácti měsíců potřebného k očkování. U dvanácti dalších rodiče očkování odložili nebo zcela odmítli. 5 dětí bylo očkováno na Ukrajině. 1 cizinec o svém očkování nedohledal potřebné informace. Z prozatím nemocných dospělých 4 lidé ve věku čtyřiačtyřicet až sedmačtyřicet let absolvovali očkování jen jednou dávkou očkovací látky. 21 osob pak nedisponovalo žádným dokladem o očkování nebo o očkování neví. Kompletně dvěma dávkami očkování prokazatelně prošla jen 1 třicetiletá žena, která přesto, že byla očkována, tak onemocněla. Očkována však byla v raném věku,“ informuje šéf pražských hygieniků Jarolímek.

Povinnost podrobit se stanovenému druhu pravidelného očkování je přitom fyzickým osobám s trvalým pobytem na území Česka a dále cizincům, jimž byl na území Česka povolen trvalý pobyt a cizincům, jimž byl povolen na území Česka přechodný pobyt delší jak 90 dnů, dána ustanovením § 46 zákona č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví. Zákon říká, že *„pravidelná očkování se provádějí k zamezení vzniku a šíření závažných infekčních onemocnění s vysokým rizikem dalšího epidemického šíření v kolektivech a život ohrožujících infekčních onemocnění, s ohledem na doporučení Světové zdravotnické organizace a Evropského střediska pro kontrolu nemocí.“*

HSHMP v posledních letech přesto registruje trend mírně se zvyšujícího odmítání očkování. Ročníky školních dětí zatím žádoucí proočkovanosti dosahují. Pravdivost tohoto tvrzení dokazuje konkrétní příklad z praxe, kdy se v jednom školním kolektivu vyskytlo dítě, které bylo přenašečem viru spalniček. K přenosu na ostatní děti však právě díky vysoké proočkovanosti kolektivu nedošlo. Pokud by se bývaly v kolektivu nacházely děti neočkované, onemocnění by se rozšířilo stejně jako tomu bylo v sousedních zemích, například v Rakousku.

„Z našeho pohledu se tato skutečnost jeví jako značně problematická a postoj rodičů jako značně nezodpovědný. Je proto třeba opakovaně na rodiče apelovat, aby v současné situaci probíhajícího zvýšeného výskytu spalniček svůj postoj k tomuto očkování přehodnotili,“ upřesňuje šéf pražských hygieniků Jarolímek.

HSHMP v Praze každoročně sleduje u vybraných ročníků dětí míru jejich pročkovanosti proti některým nemocem včetně spalniček. V rámci poslední pravidelné kontroly, která se provádí vždy k 30. 4., se ukázalo, že v Praze v roce 2017 došlo k poklesu počtu očkovaných dětí proti spalničkám. U dětí ročníku narození 2010 dosáhla proočkovanost dvěma dávkami 88,7 %, u ročníku 2011 80,3 % a u ročníku 2012 dokonce jen 73,6 %.

Pražská hygiena spalničky aktivně řeší již od začátku roku

„Již na začátku roku jsem rozhodl, že pražská hygiena bude proaktivní. Prostřednictvím Společnosti praktických lékařů pro děti a dorost jsme informovali o zvyšujícím se výskytu onemocnění spalničkami v Praze všechny pražské dětské praktické lékaře, protože začínající spalničky se mohou podobat i jiným nemocem,“ říká ředitel Jarolímek a dodává: „Velké poděkování pak patří předsedkyni pražské Společnosti praktických lékařů doktorce Cabrnchové, která nám s touto osvětou velmi aktivně pomohla. Pražští dětské praktičtí lékaři tak podle našeho názoru mohou nyní spalničky brát více na zřetel a provést příslušná laboratorní vyšetření, kterými je možnost spalničky spolehlivě prokázat.“ To s sebou přináší následně i volbu adekvátní léčby včetně povinné hospitalizace.

Na základě iniciativy pražských hygieniků byl na protilátky proti spalničkám vyšetřen i zdravotnický personál, který s nemocnými přišel do kontaktu. *„I zde jsme se snažili být proaktivní a již na začátku února letošního roku jsem oslovil ředitele pražských nemocnic s žádostí o součinnost a vytipování zdravotnického personálu, u kterého by bylo vhodné nechat provést vyšetření na protilátky. Celkem tak již bylo vyšetřeno 595 pražských zdravotníků. Na tomto místě je třeba poděkovat za spolupráci také ředitelům pražských nemocnic a ústavním hygienikům těchto zařízení,“* upřesňuje Jarolímek a zároveň dodává: *„V případech, kde se hladina protilátek proti spalničkám ukázala jako nedostatečná, souhlasila hlavní hygienička ČR na základě našeho návrhu s vyhlášením mimořádného očkování s tím, že Ministerstvo zdravotnictví poskytlo příslušné vakcíny.“*

Spalničky: nejnakažlivější onemocnění na světě

Spalničky jsou vysoce nakažlivé virové infekční onemocnění šířící se vzdušnou cestou kapénkami nebo přímým kontaktem s infikovanými sekrety.

Virus je vylučován čtyři dny před prvními příznaky nemoci, tedy v době, kdy je dítě či dospělý zcela zdravý a může nakazit všechny vnímavé osoby ve svém okolí. K vylučování viru však dochází ještě další čtyři dny po výsevu vyrážky. Ve vzduchu virus vydrží cirkulovat další dvě až tři hodiny poté, co nakažený člověk místo opustí.

Některé odborné studie uvádějí, že od člověka nakaženého chřipkou se nakazí další tři vnímavé osoby, od člověka nakaženého spalničkami však až dalších osmáct lidí. Proto se spalničky považují za jedno z nejnakažlivějších infekčních onemocnění.

Projevy onemocnění

Onemocnění začíná horečkou, kašlem, rýmou, světloplachostí a zarudnutím očních spojivek. V ústech na sliznici tváří se mohou objevit bělavé tečky se zarudlým okolím. Čtvrtý až pátý den je patrná sytě červená až fialová vyrážka, která začíná na záhlaví a šíří se na obličej, krk, břicho a končetiny.

Vzhledem k tomu, že spalničky jsou označovány za dětskou nemoc, bývá onemocnění u dospělých odhaleno později, a spalničky jim tak mohou způsobit vážnější problémy. Onemocnění může zkomplikovat zápal plic, zánět středního ucha, vedlejších dutin nosních nebo zánět mozku. U neočkovaných a oslabených jedinců může průběh onemocnění v extrémních případech skončit až fatálně. Na spalničky není žádný specifický lék. Léčí se pouze projevy onemocnění - horečka a další nepříjemné symptomy.

Vyšší proočkovanost doporučuje i Světová zdravotnická organizace

V Česku a Evropě se v uplynulých dekadách dařilo díky vysoké proočkovanosti populace výskyt spalniček téměř vymýtit. Bohužel v posledních letech proočkovanost v Česku a Evropě klesá. Spalničky se tak v terénu zákonitě objevují stále častěji.

Loni propukla lokální epidemie spalniček v Moravskoslezském kraji, dříve také v kraji Ústeckém.

Stejně tak epidemii spalniček již zažilo několik evropských zemí včetně Německa a Itálie. Zhoršená situace je aktuálně v Rumunsku a Srbsku. Mezi další evropské země, které spalničky již potrápily patří Řecko, Ukrajina, Kyrgyzstán, Bosna a Hercegovina, Rusko nebo Gruzie.

K výrazně zvýšenému počtu lidí očkovaných proti spalničkám vyzvala již 25. února roku 2015 na zasedání v dánské Kodani evropské země a státy střední Asie Světová zdravotnická organizace.

V Česku je očkování proti spalničkám povinné. Je součástí takzvané trojvaccíny, která chrání také proti zarděnkám a příušnicím.

V Praze 11. dubna 2018

RNDr. Jan Jarolímek, Ph.D., MBA
ředitel